

# ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ

Число 7 (51)  
квітень  
2019 р.

За вас правда, за вас слава і воля святая!

Газета ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство»

Ми тут: <http://www.kmpzt.org.ua> На фейсбуці — у групі "ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ ЄДНАННЯ"

КУДИ НАС РУХАЄ МІСЦЕВА ПРЕСА?

## Ще трохи — і ми закрокуємо покірними роботами

КУДИ НАС РУХАЄ МІСЦЕВА ПРЕСА?



Читайте на 4-й стор.

У Криворізькому правозахисному

## Багатим для нашого громадського об'єднання на цікаві громадські заходи виявився березень поточного року.

З 22 по 30 березня у Києві відбувся 16-й Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини Docudays UA. Фестивальним центром Docudays UA вдруге став кіно-театр «Жовтень» (вул. Костянтинівська, 26), а у креативному просторі IZONE (Набережно-Лугова, 8) відбулася більшість правопросвітницьких та правозахисних заходів. Цьогорічний фестиваль Docudays UA присвячений темі прав людини у цифрову добу. У фестивалі взяли участь всесвітньо відомі режисери, сценаристи, правозахисники. Від ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство» у його заходах взяли участь Микола КОРОБКО і Олександр ЧИЖИКОВ. У тематичних обговореннях багато уваги приділялось удосконаленню правозахисної практики на місцях; зокрема, пошуку нових форм роботи в кіно клубах для населення і осіб в місцях відбування покарання. Продовженням фестивальных заходів стане проведення в другій половині року в різних куточках України Мандрівного фестивалю Docudays UA.

27 - 28 березня у Києві відбулися чергові річні збори Української кліматичної мережі. У зборах взяли участь представники 22 організацій-членів мережі та 7 кандидатів на членство. Учасники Зборів внесли зміни до Положення про УКМ, обговорили питання кліматичної політики України, стану громадської активності у питаннях впровадження світової практики щодо адаптації до змін клімату, підвищення енергоефективності та енергозбереження. Свої пропозиції до планування роботи на поточний рік подав Микола КОРОБКО. Вони були підтримані учасниками Річних зборів.

## Росія перекидає на Донбас новітню зброю: перешкода роботі ОБСЄ і українській аеророзвідці

Про присутність сучасної російської військової техніки на Донбасі говорять не тільки українські військові чи журналісти. Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ у своїх звітах повідомляла про фіксацію в Україні комплексів, які тільки починають надходити на озброєння російської армії. Що це за техніка і чому її перекинули на Донбас? Про це — у матеріалі журналістів спеціального проекту Радіо Свобода «Донбас.Реалії».



Зона проведення операції Об'єднаних сил. Район Маріуполя. Журналісти «Донбас.Реалії» спостерігають за роботою однієї з груп аеророзвідки. День для польотів прекрасний, говорять бійці. Хоча погода — далеко не головна перешкода в їхній роботі. По той бік лінії фронту, за допомогою комплексів радіоелектронної бо-

ротьби (РЕБ), на українські безпілотні літальні апарати (БПЛА) влаштовують справжнє полювання.

«Вони зараз регулярно працюють проти наших «птахів». В тій чи іншій мірі успішно. Буває, їм вдається створити нам перешкоди. У них є пристойне сучасне обладнання для цього», — розповідає аеророзвідник із

позивним «Крауч». «Крауч» каже, що сам літальні апарати поки не втрачав. Але з роботою систем РЕБ на передовій стикався вже неодноразово. «Найпростіше — вони придушують частоту, на якій працює навігація, в надії, що загубившись у просторі, «птаха» перестане виконувати завдання і тоді або буде втрачений, або його повернуть додому», — додає «Крауч».

«Місія надавала звіти, де вказувала, що завдяки зйомці з повітря, біля невідконтрольної частини кордону, спостерігала за військовими конвоями, які рухалися з території Російської Федерації і у зворотному напрямку. Вночі, на ділянках, де немає офіційних пунктів пропуску», — зазначає перший заступник голови СММ ОБСЄ в Україні у 2014-2018 роках Олександр Хуг. Також представники ОБСЄ неодноразово заявляли про перешкоди, які виникають в роботі БПЛА. 27 жовтня під час чергового польоту уздовж неконтрольованої ділянки кордону, де була помічена військова колона, зв'язок з безпілотником було втрачено, а апарат зник.

«Оскільки ці безпілотники

ведуть моніторинг, то люди, які намагаються щось приховати на цій території, розглядають їх як загрозу. Вони знають, все що місія побачить, буде оприлюднено і зазначено в звітах. І саме тому вони намагаються заважати роботі безпілотному літальному апарату. І тут є два основних способи: це електронні перешкоди, які впливають на gps-сигнал безпілотників, або прями обстріли», — каже Олександр Хуг. Електронні перешкоди, про які говорить Хуг — результат роботи систем радіоелектронної боротьби.

Один із останніх випадків — знімок, зроблений за дев'ять кілометрів від лінії фронту. На фото — новітній російський комплекс РЕБ «Тирада-2», який, за повідомленнями російських медіа, тільки в 2019 році почне надходити на озброєння армії Російської Федерації. «Це дає для Російської Федерації можливість саме використати їх на цих територіях, подивитися, як вони діють. Після того як вони використовують, вони роблять певні висновки, як

той чи інший засіб використовується, як він вирішує ті завдання, які на нього покладені, і чи взагалі виправдовує ті кошти, які були на нього витрачені», — зазначає головний редактор журналу Ukrainian Defense Review Антон Міхненко.

Серед помічених місією ОБСЄ на окупованій частині Донбасу комплексів є й такі, що в першу чергу використовуються для протидії безпілотним літальним апаратам. «Комплекс «Репелент-1» призначений для того, щоб виявити ці сигнали, тобто на якій саме частоті безпілотник працює, і подавити цей сигнал, для того, щоб БПЛА втратив можливість управління. Тобто втратив свою керування, і втратив можливість передавати в онлайн-режимі ту інформацію, яка потрібна для пункту управління», — каже Антон Міхненко.

Левко СТЕК,  
радіо «Свобода»,  
8 квітня 2019 року  
(У скороченому вигляді)  
ПОВНІСТЮ ЧИТАЙТЕ ЗА  
ПОСИЛАННЯМ:  
<https://www.radiosvoboda.org/a/29866418.html>



## ХТО ТАКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ ОМБУДСМЕН

### Із захисту виборчих прав?

В Україні є інституція, що здійснює парламентський контроль за дотриманням прав людини – Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. За європейською термінологією – «омбудсмен». З ним співпрацюють з питань дотримання прав осіб, що перебувають у місцях позбавлення волі, проблем дискримінації, захисту прав дітей, жінок та ін. Утім, структури, яка б займалася виборчими правами громадян, в омбудсмена на даний момент немає. Тож Громадянська мережа ОПОРА, яка виросла з першого Майдану, та має багаторічний досвід моніторингу дотримання виборчих прав, вирішила допомогти омбудсмену в цьому питанні. Власне більш детально про це спілкуємось з Юрієм ЧУМАКОМ, відомим правозахисником, громадським омбудсменом із захисту виборчих прав у Харківській області.

### Ініціатива на створення Мережі виборчих омбудсменів

Минулого року був укладений Меморандум про співпрацю між ОПОРОЮ та Уповноваженим Верховної Ради з прав людини, що, зокрема, передбачає взаємодію між регіональними громадськими омбудсменами та працівниками Секретаріату Уповноваженого з прав людини в питаннях, що стосуються захисту виборчих прав. За рік до загальнонаціональних виборів за підтримки ЄС стартував проект «Виборча реформа задля підсилення впливу агентів змін та підтримки публічного діалогу», який Громадянська мережа ОПОРА реалізує спільно з Українським католицьким університетом та Європейським центром підтримки виборів. Власне це дало початок створенню Мережі громадських омбудсменів із захисту виборчих прав, яка діє у всіх регіонах України. Незаангажовані, компетентні, вмотивовані люди виступають комунікаторами між виборцями, кандидатами, медіа та правоохоронними органами. Я правозахисник, тож для мене поняття «права людини», «демократія», «свобода», «верховенство права» є не просто красивими словами, а цінностями, певними дороговказами у житті. Тому я багато разів долучався до кампаній громадського спостереження за виборами. Адже переконаний, що саме забезпечення проведення чесних виборів, відповідно до законодавства, є основною засадою для розбудови дієвої демократії в Україні.

Коли проходять вибори, щоразу виникають ситуації, пов'язані з різного роду порушеннями, фальсифікаціями, махінаціями, спробами спотворити результати голосування. Але справи до судів доходять рідко, а якщо і доходять, то, як правило, закінчуються нічим. У кращому випадку – покаранням якихось дрібних виконавців. В Україні майже немає кейсів, які б говорили, що до відповідальності притягнуто організаторів цих протиправних дій. А безкарність веде до чергових порушень. Активісти ОПОРИ дійшли висновку, що потрібно зробити все можливе, аби покарання за порушення виборчих прав таки було. Якщо людина не матиме реального права голосу – про яку демократію взагалі можна говорити? Фахова команда ОПОРИ,

політично незаангажована та рівнодідалена від будь-яких кандидатів – є тією громадською організацією, з якою мені за честь спільно працювати задля забезпечення реалізації виборчих прав громадян.

### Виборче омбудсменство в деталях

Виборчий омбудсмен повинен тримати руку на пульсі в судах, взаємодіяти з правоохоронними органами, журналістами, громадськими активістами та, в разі виявлення жорстких порушень виборчого права – сприяти доведенню справи до правового рішення суду. Ми намагаємося співпрацювати з усіма громадськими активістами, журналістами, закликаємо громадян повідомляти про ті порушення, які вони бачать. Зібравши інформацію з різних джерел, як виборчий омбудсмен, маю можливість бути там, де це необхідно.

### Юрій ЧУМАК:

«Звертаємося до правоохоронних органів, щоб не дати їм «розслабитися». В Україні склалася хиба «традиція», що за будь-якої влади правоохоронці під час виборів більш прискіпливо ставляться до порушників від представників опозиції, і часто не бачать порушення, які здійснюють провладні кандидати. Ось нашим завданням є «підштовхувати» працівників поліції та інших правоохоронних структур до того, аби вони приділяли абсолютну однакову увагу всім порушенням виборчого законодавства. Ми повинні постійно «торсати» відповідні органи, щоб ті виконували свої обов'язки відповідно до закону».

Будемо відвідувати й судові засідання. Адже як часто буває: вибори закінчилися – і всі забули, що десь проходять суди щодо виборчих порушень, і в якому режимі вони проходять. Чи вислуховуються усі сторони, чи приймаються до уваги показання свідків... Так, омбудсмен не має можливості впливати на думку судді, але забезпечити, щоб судові слухання проходили гласно і публічно, із залученням громадськості, ми не тільки можемо, але й повинні. Крім того, до завдань омбудсменів входить розбір правозастосовної практики під час виборів, в тому числі судової, щоб на основі цього аналізу Громадянська мережа ОПОРА зверталася до Уповноваженого Верховної Ради з прав людини та до інших інстанцій – з тим, щоб змінювалась навіть нормативна база в тих випадках, де це необхідно.

### Взаємодія в рамках Мережі омбудсменів

Одна людина не може опрацювати такий великий масив роботи, спрямованої на запобігання виборчим порушенням прав громадян. Тому в ОПОРИ у кожній області працюють не тільки виборчий омбудсмен, а й координатор громадського спостереження та довготермінові спостерігачі. З моменту офіційного старту виборчої кампанії до спостереження залучено 204 спостерігачі по всій країні. Допомогу з правових питань надають юридичні радники. А в день виборів Президента 31 березня 2019 року та в разі проведення другого туру до них долучається ще понад 1 500 офіційних спостерігачів, які здійснюватимуть моніторинг ходу голосування та

підрахунку голосів безпосередньо на дільницях. Отже, задіяна ціла команда активних та відповідальних людей.

### Правники ОПОРИ виділяють 3 види порушень виборчих прав:

1. Порушення, за які не передбачена відповідальність. Тобто, в Законі «Про вибори Президента України» проголошена певна норма, однак санкцій, в разі виявлення її недотримання, не прописано. Наприклад, щодо необхідності заповнення виборчого бюлетеню саме в кабіні (кімнаті) для таємного голосування.

2. Адміністративні правопорушення. Ціла низка статей Кодексу України про адміністративні правопорушення (від 212-7 до 212-21) передбачають відповідальність за різного роду порушення, що суттєво не впливають на результати волевиявлення та не становлять значної суспільної небезпеки. Отже, й відповідальність за них передбачена невелика

– штрафи від 85 грн. та вище.

3. Кримінальні правопорушення (злочини). Статті Кримінального кодексу України №№ 157, 158, 158-1, 158-2, 159, 159-1 та 160 законодавці виписали для тих осіб, які намагаються здійснювати фальсифікації, підкуп виборців тощо. За них передбачена вже значно суворіша відповідальність, починаючи від обмеження волі та громадських робіт і закінчуючи позбавленням волі строком до 7 років.

До речі, громадяни мусять знати про те, що кримінально караним є і порушення таємниці голосування, і «прийняття пропозиції» та одержання неправомірної вигоди за умови голосування за певного кандидата. А можновладці повинні пам'ятати, що евфемізм, який так часто використовують у ЗМІ – «адміністративний ресурс» – має свою чітку кваліфікацію в Кримінальному кодексі та називається «Перешкодження вільному здійсненню громадянином свого виборчого права» (ст. 157 ККУ).

### Яскравий приклад порушень під час виборів

Порушення, зафіксовані спостерігачами ОПОРИ, наприклад, на виборах Президента в 2014 році, суттєво відрізнялись від практик виборчих перегонів 2004 та 2010 років. Якщо раніше серед найбільш системних порушень фіксувалися зловживання адміністративним ресурсом та підкуп виборців, то в 2014 – недотримання правил передвиборчої агітації. Останнє не мало визначального впливу на результати голосування.

Нерідко порушення відбувалися через недостатню кваліфікацію самих членів виборчих комісій. Так, у м. Чугуєві Харківської області на президентських виборах – 2014 на одну з виборчих дільниць в день голосування не пустили міжнародних спостерігачів від організації ENEMO. Члени дільничної виборчої комісії вирішили, що оскільки спостерігачі приїхали після того, як було проведено ранкове засідання ДВК, їх можна не пускати на дільницю. І це було б курйозно, аби не було так сумно, адже перешкодження діяльності офіційних спостерігачів може бути кваліфіковано як кримінальне правопорушення.

### Які порушення фіксуються зараз

На цьогорічних виборах поки що найбільш часто фіксуються порушення, пов'язані з передвиборчою агітацією. Неодноразово спостерігачі ОПОРИ на Харківщині зверталися до правоохоронців через виявлені бігборди кандидатів без вихідних даних, агітацію у передбачених місцях. Був випадок – у Первомайській райдержадміністрації – виявили газети з агітками на користь одного з кандидатів у Президенти, що є прямим порушенням Закону (забороняється розміщення агітаційних матеріалів та політичної реклами на будинках і в приміщеннях органів державної влади). Але починають надходити і повідомлення про можливий підкуп виборців – в Харківській області поліція розпочала вже 3 кримінальні провадження за такою інформацією. Загалом на Харківщині під час цієї президентської кампанії (станом на лютий) з 88 повідомлень до Національної поліції про порушення ви-

борчого законодавства 59 надійшли від активістів ОПОРИ.

### З якими викликами працює громадський омбудсмен?

Важливими вважаю низку проблемних питань. По-перше, це певний правовий нігілізм значної частини населення. Під час зустрічей з майбутніми виборцями, проведення просвітницьких виступів у ЗМІ доводиться «розбивати» існуючі міфологеми, які спонукають деяких громадян нехтувати своїм правом на волевиявлення: мовляв, «усі політики однакові», «від мого голосу нічого не залежить» і «там уже давно все вирішили». Громадянська мережа ОПОРА також уклала меморандум про співпрацю з Координаційним центром з надання правової допомоги, і разом із працівниками таких центрів на місцях ми організуємо правоосвітні заходи для громадян. Так само, як і при взаємодії з іншими державними структурами та неурядо-

вими організаціями. Другим викликом я б назвав складнощі, що виникають при реагуванні на виявлені нами порушення виборчого законодавства. Більшість із таких правопорушень відносяться до компетенції Національної поліції. А поліцейські, обсяг повноважень та задач яких є величезним, не завжди добре обізнані в питаннях класифікації виборчих порушень. Вони не завжди знають, на яких нюансах слід акцентувати свою увагу, аби належним чином зібрати необхідні докази. Через це справи про адміністративні та кримінальні правопорушення потім нерідко не доходять до судів або в судах «розвалюються».

Тому ОПОРА у співпраці з Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES) розробила тренінгові модулі для працівників поліції превенції та слідчих саме з питань ефективного реагування на виборчі порушення. До речі, я був долучений до проведення таких тренінгів у Запоріжжі, Дніпрі, Полтаві та Харкові. Слід сказати, що поліцейські нам зізнавалися, що в них «відкрилися очі» на певні проблемні питання. Будемо сподіватися, що відтепер правоохоронці з відкритими очима будуть більш продуктивно працювати на припинення виборчих адмінправопорушень та злочинів, і робитимуть всі необхідні кроки для притягнення винних до відповідальності.

Було б добре, аби бажання активно працювати демонстрували й представники прокуратури та інших правоохоронних органів. А також прибрали з цього процесу певну заполітизованість, яка заважає ефективній та неупередженій роботі для забезпечення законних виборів! Третій виклик – питання вибору пріоритетності під час виборів (вже вибачайте за тавтологію). Багато хто, на жаль, вважає, що, задля перемоги їхнього «улюбленого» кандидата можна застосовувати будь-які методи, що іноді навіть межують із Законом. Проте для мене та людей, що сповідують правозахисні цінності, головне, не кого саме виберуть, а ЯК оберуть. Якщо кандидат прийде до влади, використовуючи відвертий популізм та/або підкуп виборців, адміністративний ресурс, обман і маніпуляції, безсоромні фальсифікації – так само він управлятиме і країною. Тиснути та обманювати, красти й хитрувати – щоб з лишком «відбити» витрати на підкуп. Орієнтиром, на моє переконання, має бути порядність та відповідальність кандидата, проведення кампанії згідно зі встановленими виборчими процедурами, неухильне дотримання Закону. А роль громадянського суспільства, як на мене, не в тому, щоб розділитися і в три горла волати – кожен за «свого», а в тому, щоб об'єднатися і докласти максимум зусиль, аби процес виборів був законним, чесним і прозорим.

**Любов ЄРЕМІЧЕВА для «Рубрики», 20 березня 2019 року. - <https://rubryka.com/article/gromadskyj-ombudsmen-iz-zahystu-vyborchyh-prav/?fbclid=IwAR0meqL8dN5YAu7HytS1k95NOxs3dDTQDb3OVspMiaGnWg4Ttiip01V4ks>**

**Курт ВОЛКЕР: ситуація на виборах в Україні нагадує «Брекзит» і вибори у Франції та США**



«Теперішня ситуація з виборами в Україні подібна до виборів, які ми бачили у Франції, або у випадку «Брекзиту», або навіть вибори у США», – заявив спеціальний представник Сполучених Штатів із питань України Курт ВОЛКЕР в інтерв'ю PBS News.

«Кандидат, який заявляє про себе, що він виступає проти істеблішменту, змагається проти діючого президента, який, немов, говорить: «я тяжко працював, маю багато досягнень, потрібно зробити більше», – зауважує спецпредставник США з питань України Курт ВОЛКЕР.

«Тепер українська громадськість має обрати. Чи хочуть вони когось, хто виступає проти істеблішменту і обіцяє масштабні реформи? Або вони хочуть когось, хто, можливо, розчарував у деяких аспектах, однак зробив більше для реформ, ніж будь-хто інший в Україні за останні 20 років і протистояв ПУТИНУ?» – розмірковує політик.

Хто б не став президентом України, він опиниться під тиском Росії, переконаний ВОЛКЕР. «Вони здійснили вторгнення. Вони захопили територію. Вони підтримують продовження бойових дій. Наявні різні види пропаганди, RT, Sputnik, кібернапади. Всі інструменти представлені в Україні», – говорить спецпредставник. Відповідаючи на запитання щодо позиції НАТО стосовно України, ВОЛКЕР відзначив єдність політики альянсу у стримуванні агресії Росії. «Щойно, цього тижня, міністри закордонних справ країн-членів НАТО схвалили спільний підхід НАТО до безпеки у Чорному морі, що, частково, є виявом підтримки безпеки свободи мореплавства в Чорному морі і підтримки Україні», – зауважує ВОЛКЕР.

«Було запроваджено об'єднані санкції Європейського союзу та США проти Росії через її вторгнення до України. Деякі країни, як Сполучені Штати, надали летальну оборонну допомогу. Деякі – ні, однак, загалом підхід єдиний із втілення Мінських домовленостей і поновлення суверенітету та територіальної цілісності України», – наголошує Курт ВОЛКЕР.

**«Голос Америки»**

Радіо «Свобода», 7 квітня 2019 року

**На світліні:** спеціальний представник Державного департаменту США з питань України Курт ВОЛКЕР під час перебування у прифронтовій Авдіївці неподалік окупованого Донецька, 23 липня 2017 року – за посиланням: [https://gdb.rferl.org/06E57FE4-AD89-4393-ADC8-654584DE15F2-w1023\\_r1\\_s.jpg](https://gdb.rferl.org/06E57FE4-AD89-4393-ADC8-654584DE15F2-w1023_r1_s.jpg)

## Всім селом за свого президента: як голосували малі батьківщини кандидатів



### Кривий Ріг і троє кандидатів

Кандидат, що отримав найбільше голосів у першому турі президентських виборів, Володимир Зеленський, родом із міста Кривий Ріг, що у Дніпропетровській області. Загалом із Кривого Рогу було троє кандидатів – Олександр Вілкул, Юлія Литвиненко та, власне, Володимир Зеленський.

У місті переміг Зеленський, натомість Вілкул одержав найбільше голосів на двох спеціальних дільницях: у міській лікарні №4 та у перинатальному центрі. Варто нагадати, що при аналізі проміжного фінансового звіту про надходження та витрати з виборчого фонду Вілкула, Рух ЧЕСНО виявив, що його президентську кампанію профінансували працівники підприємств олігархів Ріната Ахметова та Вадима Новинського. Ще майже третину внесків дали жителі Кривого Рогу, міським головою якого є батько Олександра Вілкула – Юрій Вілкул.

Кандидатка Юлія Литвиненко не отримала перемогу на жодній із дільниць у рідному Кривому Розі. Натомість, за дивних обставин, перемогла у селі Марушівка Житомирської області, набравши 29,3% голосів та випередивши Володимира Зеленського.

### У рідному місті Порошенка підтримують Бойка

У рідному місті Петра Порошенка Болграді Одеської області зі значним відривом переміг Юрій Бойко. Рейтинг Порошенка у Болграді на рівні 3%. Натомість чинний президент має найбільшу підтримку на Заході України.

Сам Юрій Бойко народився в окупованій нині Горлівці. Його активно підтримують на Сході України.

Ще один кандидат, який народився у Горлівці, – Руслан Ригованов. Рух ЧЕСНО раніше писав, що Ригованов, ймовірно, є технічним кандидатом Олега Ляшка. Ригованов отримав перемогу на одній дільниці – у селі Колмів Горохівського району Волинської області. Там за нього проголосували 28 людей. На другому місці – Олег Ляшко з результатом 22 голоси.

Із Дніпра на посаду президента країни також претендувало три кандидати: Юлія Тимошенко, Володимир Петров та Геннадій Балашов, однак жоден із них не зміг перемогти у місті. Найбільшу підтримку в Дніпрі отримав все той же Володимир Зеленський.

### Троє з Коломиї

Троє кандидатів було також із міста Коломия Івано-Франківської області. Це Олександр Шевченко, Андрій Новак та Юрій Тимошенко. Загалом в окрузі, де Коломия є центром, перемогла Юлія Тимошенко, у самій Коломиї – Петро Порошенко. Жоден із кандидатів-коломиян не отримав перемоги на жодній із дільниць міста. Натомість Юрій Тимошенко переміг на двох дільницях по Україні: у селі Рясне Житомирської області та у селі Вишнівка Вінницької області. Його загальний результат – 0,6%. Олександр Шевченко, який, за даними ЧЕСНО, витратив на кампанію понад 100 мільйонів гривень, а після першого туру підтримав Володимира Зеленського, отримав найбільше голосів на кількох дільницях Івано-Франківської області, але загалом поступившись у кількості голосів Юрію Тимошенку. Останній у свою президентську кампанію власних коштів не вносив, а його виборчий фонд склав близько 60 тисяч гривень. При цьому коломияни грошей Юрію Тимошенку не давали. Найбільші внески зробили люди з міста Дніпра та з Донецької області.

### Рідні села кандидатів

Олександр Мороз, який за кілька днів до виборів вирішив зняти свою кандидатуру, в списках залишився, і в рідному селі Буда Таршанського району Київської області набрав 5 голосів. Загалом виборці там підтримали Володимира Зеленського.

Не переміг на батьківщині і Анатолій Гриценко, набравши 31 голос. У його рідному селі Богачівка Звенигородського району Черкаської області третина виборців підтримала Юлію Тимошенко. Грошей на кампанію з Богачівки Анатолій Гриценко не отримував. Натомість його четверту частину виборчого фонду профінансували жителі містечка Володимир-Волинський Волинської області. Однак і там Гриценко не отримав перемоги на жодній із дільниць, хоча в цілому в регіоні в нього вища підтримка, ніж в середньому по країні.

У рідному селі Сергія Капліна Опришки Глобинського району Полтавської області підтримали свого кандидата. Там за нього проголосували 27,1% виборців. На другому місці Зеленський – 20,9%. На власну виборчу кампанію Каплін зібрав понад 10 мільйонів гривень від фізичних осіб. Із Опришків донорів не було, а найбільше грошей офіційно дали жителі Києва та Бухова.

30 голосів за себе зібрав кандидат Роман Безсмертний у рідному

селі Мотихин Макарівського району Київської області. Таким чином він посів у селі п'яте місце, а перемогла Юлія Тимошенко (28,5%).

11 голосів отримав кандидат Василь Журавльов у своєму рідному селищі Старий Крим Донецької області. А переміг там Юрій Бойко.

У селищі Велиkozименове Великомихайлівського району Одеської області, звідки походить кандидат Микола Габер, переміг Зеленський. Сам же Габер не отримав жодного голосу. Микола Габер за всю виборчу кампанію отримав на рахунок виборчого фонду лише один платіж – 500 гривень, але потім їх повернув як помилкові надходження.

У селищі Недригайлів Сумської області більшість проголосувала за Володимира Зеленського. А кандидат Олександр Ващенко, який народився у цьому селищі, отримав 4 голоси.

У Звенигородці Черкаської області, де народився кандидат Юрій Кармазін, за нього проголосувало 25 людей. Загалом у місті живе понад 6 тисяч виборців. Раніше Рух ЧЕСНО писав, що єдина довірена особа Кармазіна агітувала за Юлію Тимошенко.



Кандидат Олександр Соловійов родом із Покровська (раніше Красноармійськ). У своєму виборчому окрузі він набрав 0,2% – 183 голоси. Перемогу тут отримав Юрій Бойко (37,6%). Рух ЧЕСНО також писав про те, що Соловійов також може бути техкандидатом Тимошенко.

Однозначну прихильність у рідному селі Чаусове Друге отримав кандидат Аркадій Корнацький. Земляки віддали Корнацькому 50,2%. Переміг Корнацький також у сусідньому селі Секретарка. Нагадаємо, що проміжний виборчий фонд Аркадія Корнацького становить 1,5 мільйона гривень, які кандидат вклав самостійно. Він написав пісню та надрукував її за 877,5 тисячі гривень накладом 1,1 мільйона примірників.

Кандидат Ігор Смешко, який загалом набрав 6% голосів, переміг у своєму рідному місті Христинівка, що на Черкащині, набравши 33,1%. Підтримали Смешка і кілька навколишніх сіл в окрузі. Ігор Смешко на власну кампанію вніс 500 гривень. Решту грошей отримав від фізичних та юридичних осіб. 1 мільйон гривень кандидат отримав від члена президії політради «Аграрної партії», голови громадської організації «Фонд муніципальних реформ «Магдебурзьке право» Михайла Поживанова. Загалом на виборчий фонд Смешко назбирав 1,8 мільйонів гривень.

Земляки ще одного із кандидатів підтримали його під час першого туру. Екс-голова «Аграрної партії України» Віталій Скоцик, який народився у селі Симонів Гошанського району Рівненської області, отримав там перемогу з результатом 49,3%. Переміг він також у сусідньому селі Франівка. На дільниці для голосування, де за місцем реєстрації голосував Віталій Скоцик, він отримав тільки 6 голосів своїх родичів, яких привів із собою.

Нагадаємо, другий тур голосування на виборах Президента запланований на 21 квітня. Про те, яким був перший тур, можете дізнатися з нашого онлайн-марафону за посиланням: <https://www.chesno.org/post/995/>

**Наталія ПАТРИКЄВА**  
4 квітня 2019 року.

**Куди нас рухає місцева преса?**

## Ще трохи – і ми закрокуємо покірними роботами

Ще років 40-50 тому ми всі дружно «боролись за наше світле майбутнє» і славили наших правителів, а тим часом наймудріші і найталановитіші творці із числа українців сиділи по тюрмах і там же вмирали. Сьогодні ж ми в нашому рідному місті продовжуємо славити наших місцевих правителів «по-русски» (це під час російсько-української війни), а наймудріші і найталановитіші із числа українців можуть собі їхати, куди захочуть («на все чотири сторони» - «даеш безвиз!»), бо в рідному місті їм уже місця для роботи не знаходиться. А над усім (як тоді, так і сьогодні) – криклива і провінційна містечковість на базі похвальби про різні начебто прориви, високі-високі досягнення і найблагодійніші діяння. Про це свідчать і місцеві газети часів передвборної зими-весни 2019-го року від Різдва Христового. Причому – попри їхню більшу чи меншу направленість у справі прославлення місцевого начальства.

Для початку перегорнемо з цією метою хоча б одне із чисел найбільш критично по відношенню до «вищестоящих»: «Домашню газету» (число 11-те від 13 березня) і почитаємо тільки деякі із заголовків. Друга сторінка: «Суд начал производство по делу о несоответствии Авакова должности министра внутренних дел». Третя: «Девять лет недострой убирают-убирают, да никак не уберут». Шоста: «Программа нардепа Усова: в Кривом Роге ремонтируют еще восемь детских садов», «Цветочный флешмоб на улицах города: команда Усова на 8 Марта поздравила пять тысяч криворожанок». Дев'ята: «На этой неделе в Кривом Роге приступают к полномасштабному ремонту дорог», «По программе мэра Юрия Вилкула в этом году в Кривом Роге установят еще почти тысячу современных светильников». Причому (о диво!) в цій газеті почали з'являтися матеріали українською мовою! Та тільки, мабуть, уже постійна звичка «писати по-русски» призводить до помилок навіть у заголовках. (На шостій сторінці: «Добивайтесь невозможного, щоб отримати бажане», бо правильніше буде «Домагайтеся...» (від «домогтись»), а не від російського «добиваться»).

А ось «Вестник Кривбасса», який зазвичай виступає у ролі такого собі порадирика «как жить»: від інформації, починаючи з бюрократії та астрології і до релігії та психології (число 11 від 20 березня). Читаємо на дванадцятій сторінці: «Социальная защита: до конца марта 20 тысяч криворожан получат помощь от города», на 22-й: «Кривой Рог. Два мэра – две эпохи».

А тепер – «Пульс» (число 12). Читаємо на 2-й сторінці: «Гройсман обещает хорошие дороги: дайте еще пять лет», на третій: «Социальная защита. До конца марта 20 тысяч криворожан получат помощь от города», на четвертій: «Стало известно, когда в городе отключат отопление»...

Ну, і нарешті «Червоный гірник»,

так би мовити, рекордний у цьому сенсі. Отже, число 18 за березень. Друга сторінка: «За пять лет по программе мэра Юрия Вилкула в Кривом Роге благоустроено 20 парков и 82 сквера». А 20-те число «огорошило» своїх читачів уже з першої сторінки таким ось заголовком під величезною світлою (та ще – «по-русски»): «В Кривом Роге начали асфальтирование дорог: приступил к работе автоматический завод по подготовке асфальтно-битумной смеси». Виходить, що раніше ніколи начебто дороги в нашому місті не асфальтували. Це для мене (мабуть, як і для всіх інших читачів) стало свого роду відкриттям, бо виходить, що раніше якийсь НЛО виконував такі роботи чи «зелені чоловічки» місцевого розливу. В 21-му числі: «Социальная защита: до конца марта 209 тысяч криворожан получают помощь от города...» Словом, цитувати подібного роду заголовки можна ще і ще. І десь за прославленням «подвигів» начальства, десь за рекламою та самопіаром зникла справжня (а не демонстрована) турбота про людей, реальні розповіді про те, як їм сьогодні справді живеться і про що вони думають, бачачи, що відбувається... Адже Кривий Ріг – чи не найбрудніше місто в усій Україні, дороги тут – чи не найгірші, працевлаштуватися тут (хоч ти й суперпрофесіонал у своїй справі, але не гнешся низько перед «работодателем», коли тобі вже за сорок) практично неможливо. Тому і їдуть за кордон і електрозварники, і лікарі, і вчителі, і... Бо такі (з почуттям гідності, а не на все згідні) у Кривому Розі, виходить, більше не потрібні.

Якщо говорити окремо про «Червоный гірник», то він майже весь – у світлинах із Вілкулами (старшим і молодшим) та іншим начальством. Дійшло до того, що, наприклад, у числі 18-му газети вони (кожен по-своєму) вітають жінок (або «женщин») із святом, наче більше немає про що писати в нашому місті... Сумно спостерігати за тим, як «Червоный гірник» (чи то він муніципальний, чи то – приватний) гине просто на очах. І залишається лише згадувати справжніх журналістів, починаючи ще з повоєнних часів, після визволення Кривого Рогу від гітлерівців: Іван Соколовський, Микола Миколаєнко, Володимир Савруцький, Григорій Гусеймов, Валерій Козак, Володимир Сушкевич, Василь Піддубняк... Одні вже пішли від нас у інші світи, а інші ще живуть і працюють.

Тож і виходить, врешті, що все незабаром вилється у повний «одобрямс» діям місцевого начальства на сторінках газет, що ще виходять у нас у місті. Але кому вони такі потрібні? Та й скільки в місті залишилося справді творчого й ініціативно живого, здатного мислити не принципами власної матеріальної вигоди та набуття високого статусу? Вважаю, що зовсім не багато. Ще трохи за такого підходу – і всі закрокуємо у якість нове «світле майбутнє»?..

Сергій ЗІНЧЕНКО

## Козацькі мандри Нікопольщиною

На другому літературному конкурсі «Струна на арфі України» імені Олександри Бурбело було відзначено дипломами шість нікопольців. На жаль, вони не змогли приїхати на урочисту церемонію нагородження переможців конкурсу, і мені головний редактор журналу «Вінницький край», голова Вінницької обласної організації Національної спілки письменників України Вадим Вітковський доручив передати їм дипломи і подарунки безпосередньо на землі Нікопольщини. Альона Рудоманова, методист бібліотечно-інформаційного центру «Слово», запросила вручити дипломи у школах, де навчаються конкурсанти. Я, звичайно ж, погодився. Запросив і мандрівного кобзаря, козака Микитинської Січі Бориса Бабенка приєднатися до зустрічей з його земляками.



Тому з 18 по 22 березня ми мандрували школами Нікопольщини. Перша зустріч відбулася у бібліотеці-філії №6 бібліотечно-інформаційного центру «Слово» із учнями Нікопольської школи №20. Ініціатор і організатор заходу «Зірка Сашина горить» Альона Рудоманова розповіла про творчий шлях юної письменниці Олександри Бурбело з показом слайдів та відеосюжетів на екрані. Учні декламували вірші поетеси-вінничанки. Катерині Биковій, учениці цієї школи, було вручено диплом літературного конкурсу «Струна на арфі України» імені Олександри Бурбело та подарунків. На заході виступив мандрівний кобзар Борис Бабенко.



Мандри продовжилися, і в школі №26 диплом II ступеня, грошову премію та подарунки отримав Іван Валсамак. Однокласники дипломанта з цікавістю прослухали розповідь про творчість Олександри Бурбело. Долучились до творчості юної письменниці і учні школи №2..

Отаман Лапінського куреня Володимир Лахин організував зустріч у школі №11, де раніше і сам навчався. Тут було організовано експозицію творів

Олександри Бурбело та її бабусі Тамари Корсунської, виставку козацьких музичних інструментів та козацької зброї. Учні та вчителі із захопленням слухали розповідь про вінницьких



поетес та пісні мандрівного кобзаря Бориса Бабенка на слова Олександри.

Захід у ЗОШ №9 пройшов при переповненій актовій залі. Школярі декламували вірші. Присутні прослухали близько десяти поезій Олександри. Анастасії Половинцевій, учениці цієї школи, було вручено диплом учасника конкурсу та подарунків.

Наступного дня, 21 березня, у Всесвітній день поезії, завдяки допомозі отамана Володимира Лахина, наш маршрут пролягав до Капулівки Нікопольського району, де похований легендарний козак, кошовий отаман Іван Дмитрович Сірко. За однією з версій, Іван Сірко народився на Вінниччині, в селі Мурафа, поблизу Брацлава. У Вінниці, по вулиці Київській, встановлено стелу, на якій зазначено, що Іван Сірко з козаками ходив у 52 походи і завжди повертався з перемогою.

Знову були організовані виставки козацьких музичних інструментів та козацької зброї, творів вінницьких поетес. Школярі ознайомились із експонатами виставок та з насолодою слухали розповідь про юну письменницю та її вірші. Поезії юної поетеси декламували учні школи. А мандрівний кобзар Борис Бабенко грав на бандурі і співав під її супровід.

В навчальному закладі Капулівки гості з цікавістю прослухали розповіді учнів-екскурсоводів, ознайомились із експонатами історико-краєзнавчого музею імені І. Д. Сірка. Вклонились і могили легендарного кошового отамана Івана Сірка, що знаходиться поблизу Капулівки. Пам'ять про славного козака завжди житиме в серцях вдячних українців.

А на завершення. 22 березня організатори заходів «Зірка Сашина горить», працівники бібліотеки-філії №6 бібліотечно-інформаційного центру «Слово» Альона Рудоманова та Катерина Волкова організували зустріч у гімназії №15 міста Нікополя, де вручили диплом конкурсу та подарунки учениці гімназії Ладі Аліфановій. У 2017-му році на літературному конкурсі Лада була нагороджена дипломом I ступеня, медаллю лауреата премії «Струна на арфі України» імені Олександри Бурбело та грошовою премією.



То ж завдяки зусиллям працівників бібліотечно-інформаційного центру «Слово», отамана Лапінського куреня Володимира Лахина, козака, мандрівного кобзаря Бориса Бабенка, який ще й пропагує здоровий спосіб життя, сотні школярів ознайомились із козацькими музичними інструментами, козацькою зброєю, долучились до патріотичної поезії вінничанок Олександри Бурбело та Тамари Корсунської.

А після того, 23 березня, учні школи №11, з класними керівниками, побували у Лапінському козацькому курені на березі Дніпра. Допомогли приборати частину території берега. Потім разом з козаками зварили козацький куліш, який з апетитом скуштували.

Володимир БЕВЗ,  
місто Вінниця.

На світлинах: під час мандрів школами Нікопольщини